

I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. KRÓLA KAZIMIERZA WIELKIEGO W BOCHNI

JĘZYK POLSKI PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW LICEUM TRZYLETNIEGO NA PODBUDOWIE GIMNAZJUM.

I. PODSTAWA PRAWNA

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562 i Nr 130, poz. 906, z późniejszymi zmianami)
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458, z późniejszymi zmianami)
3. Statut I Liceum Ogólnokształcącego im. Króla Kazimierza Wielkiego w Bochni.

II. FORMY SPRAWDZANIA I OCENIANIA POSTĘPÓW W NAUCE

1. Wypowiedzi ustne (np. odpowiedź z materiału bieżącego, referat, prezentacja, podsumowanie pracy w grupie, omówienie projektu, recytacja utworu literackiego).
2. Obserwacja aktywności i zaangażowania ucznia podczas pracy na lekcji (np. udział w dyskusji, spontaniczne zabieranie głosu).
3. Prace pisemne w różnej formie (np. badania wyników nauczania, zadania klasowe, sprawdziany wiadomości, kartkówki, sprawdziany rozumienia tekstu, wypracowania i zadania domowe, ćwiczenia, notatki w zeszycie przedmiotowym).
4. Aktywność uczniów w różnego rodzaju związanych z przedmiotem zajęciach pozalekcyjnych (np. olimpiady i konkursy, zajęcia recytatorskie i teatralne, udział w przygotowaniu programów artystycznych, sesji naukowych, itp.).

III. ZASADY OCENIANIA

1. Różne formy pracy i aktywności ucznia są oceniane systematycznie w ciągu roku szkolnego.
2. Ocenę są jawne i mogą zostać wpisane do zeszytu przedmiotowego.
3. Uczeń ma obowiązek prowadzenia zeszytu przedmiotowego, w którym odnotowuje tematy lekcji, sporządza notatki oraz zapisuje zadania domowe. Prowadzenie zeszytu może zostać ocenione przez nauczyciela.
4. Odpowiedzi ustne z materiału bieżącego polegają na samodzielnym omówieniu przez ucznia wskazanego przez nauczyciela zagadnienia z zakresu trzech ostatnich tematów lekcyjnych oraz ewentualnie udzieleniu odpowiedzi na dodatkowe pytania. W przypadku lekcji powtórzeniowej odpowiedź obejmuje materiał zapowiedziany wcześniej przez nauczyciela.
5. Kartkówka trwa nie dłużej niż 15 minut i obejmuje taki sam zakres bieżącego materiału jak w przypadku odpowiedzi ustnych. Kartkówka nie musi być wcześniej zapowiedziana, a pytania powinny być sformułowane tak, by uczeń miał możliwość udzielenia na nie wyczerpującej odpowiedzi w przewidzianym czasie.
6. Pisemny sprawdzian rozumienia tekstu nie musi być wcześniej zapowiedziany.
7. Pisemny sprawdzian wiadomości, zadanie klasowe, powtórzenie wiadomości są zapowiedzane wcześniej zgodnie z zasadami określonym w wewnątrzszkolnym systemie

oceniań (zob. *Statut szkoły* §30, p. 9) i obejmują wskazany przez nauczyciela materiał (nieprzekraczający jednego działu programowego).

8. Uczeń, który z powodu nieobecności w szkole nie uczestniczył w pisemnej formie sprawdzania wiadomości, zalicza obowiązujący do sprawdzianu materiał w terminie i formie, które ustala nauczyciel.

9. Uczniowi, który poprawił ocenę niedostateczną ze sprawdzianu lub zadania klasowego, wpisuje się do dziennika lekcyjnego obydwie uzyskane przez niego oceny i uwzględnia się je przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej.
10. Oceny: śródroczna oraz roczna uwzględniają wszystkie uzyskane przez ucznia oceny cząstkowe, z zachowaniem następującej hierarchii ich ważności:
 - badanie wyników / oceny za wybitne osiągnięcia w Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego oraz w konkursach kuratorskich
 - zadanie klasowe / sprawdzian powtórzeniowy
 - odpowiedź ustna / sprawdzian rozumienia tekstu
 - aktywność na lekcjach / referat / aktywność pozalekcyjna

IV. SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DŁUŻSZEJ ODPOWIEDZI

USTNEJ celujący

- jak na ocenę bdb oraz:
- dążenie do erudycyjności wypowiedzi
- wyjście poza treści programowe
- cytowanie, przytaczanie, powoływanie się na sądy i opinie autorytetów
- oryginalna forma, funkcjonalna wobec tematu

bardzo dobry

- zagadnienie omówione w sposób pełny, pogłębiony,
- uczeń zna, dobrze rozumie i obszernie przedstawia materiał (fakty, pojęcia, utwory, zagadnienia, w ścisłym związku z tematem
- wykorzystanie kontekstów
- samodzielne kojarzenie faktów i informacji, wyciąganie wniosków
- ocenianie, wartościowanie
- poprawnie budowane argumenty odnoszone do omawianych tekstów kultury
- przemyślana kompozycja wypowiedzi
- wyraźnie zaznaczony punkt wyjścia i rozwijanie myśli w logiczny, konsekwentny sposób
- przejrzystość i czytelność wyводу
- zamknięcie wypowiedzi wnioskami
- próby nadania wypowiedzi oryginalnej formy, funkcjonalnej wobec tematu
- uczeń przestrzega zasad poprawności języka mówionego w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni
- przestrzega zasad etykiety językowej
- posługuje się bogatym słownictwem, stosuje terminologię właściwą dla omawianego zagadnienia

dobry

- temat omówiony w sposób wyczerpujący, wykorzystane ważne wiadomości
- przedstawianie tekstów w sposób problemowy
- materiał rzeczowy dobierany trafnie, interpretowany
- wypowiedź zorganizowana, z wyraźnie zaznaczonym wstępem (punktem wyjścia, tezą itp.) i uporządkowanym rozwinięciem
- widoczne dążenie do porządkowania i scalania informacji
- wypowiedź w miarę płynna, komunikatywna
- styl poprawny, zgodny z sytuacją komunikacyjną
- język na ogół zgodny z normą polszczyzny mówionej (przeważnie poprawny w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i komentowany prawidłowo
- uzasadnianie sądów i stwierdzeń na podstawie utworów literackich i innych tekstów kultury
- prezentowane zagadnienia (fakty, teksty, postacie itp.) mają ścisły związek z tematem
- w wypowiedzi pojawiają się poprawnie zbudowane argumenty
- zróżnicowane słownictwo, stosowanie terminologii związanej z zagadnieniem
- uczeń stara się przestrzegać etykiety językowej i stosuje środki językowe typowe dla określonej formy wypowiedzi ustnej (np. przemawianie, przekonywanie, zwracanie się do rozmówcy)
- stosowanie środków językowych podkreślających własne sądy i opinie
- sygnalizowanie przytaczania zdań (opinii, sądów) cudzych

dostateczny

- uczeń w większości zna, rozumie i przedstawia informacje związane z tematem
- prawidłowo lokalizuje utwory i postacie
- wyjaśnia terminy i pojęcia w sposób odtwórczy, lecz własnymi słowami
- podejmuje próbę interpretowania omawianych tekstów kultury
- stara się uzasadniać własne sądy i opinie
- stwierdzenia odnosi do konkretnych utworów
- popełnia drobne błędy rzeczowe, odchodzi od tematu
- wypowiedź krótka, ale zawierająca kluczowe dla zagadnienia informacje
- wypowiedź na ogół uporządkowana
- uczeń stara się zachować logiczną kolejność przedstawiania wiadomości
- styl na ogół poprawny, adekwatny do sytuacji komunikacyjnej; dopuszczalne błędy
- niezbyt bogate, ale wystarczające słownictwo
- dopuszczalne błędy językowe: składniowe, frazeologiczne
- posługiwanie się terminologią niezbędną do omówienia tematu

dopuszczający

- uczeń przedstawia podstawowe informacje (zagadnienia, utwory, postacie, terminy)
- wyjaśnia pojęcia w sposób odtwórczy i niepełny
- potrafi przedstawić temat przynajmniej w 50%
- dopuszczalne błędy rzeczowe i odchodzenie od tematu
- wypowiedź krótka, fragmentaryczna
- uczeń przedstawia fakty, postacie, teksty itp. w dowolnej, często przypadkowej kolejności, jednak w sposób niezakłócający zrozumiałości wypowiedzi
- uczeń stara się mówić polszczyzną oficjalną
- stara się zachować styl adekwatny do sytuacji komunikacyjnej
- dopuszczalne błędy językowe w stopniu niezakłócającym komunikatywności wypowiedzi
- słownictwo ubogie

V. SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA WYPRACOWANIA PISEMNEGO (klasowego oraz domowego)

1. Rozwinięcie tematu

- do końca klasy pierwszej: **0-20 p. przyznawanych zgodnie z modelem oceniania,**
- od klasy drugiej: **0-25 p. przyznawanych zgodnie z modelem oceniania**

2. Kompozycja (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym: **5 p.**
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części: **3 p.**
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna: **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

3. Styl (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka: **5 p.**
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka: **3 p.**
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe: **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

4. Język (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja: **12 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja: **9 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia: **6 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych: **3 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych: **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

5. Zapis (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy): **3 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja: **2 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów): **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

6. Szczególne walory pracy: 0-4 p.

VI. PROCENTOWY PRZELICZNIK PUNKTÓW NA OCENY (DOTYCZY DŁUŻSZYCH WYPOWIEDZI PISEMNYCH, SPRAWDZIANÓW ORAZ TESTÓW)

Procent punktów	Ocena
95-100	celujący
85-94	bardzo dobry
70-84	dobry
55-69	dostateczny
40-54	dopuszczający

VII. WYMAGANIA OGÓLNE STANOWIĄCE PODSTAWĘ WYSTAWIANIA OCEN ŚRÓDROCZNYCH I KOŃCOWOROCZNYCH.

W przelожeniu na stopnie szkolne wymagania podstawowe odpowiadają ocenom: dopuszczający i dostateczny, przy czym uczeń otrzymuje:

- dopuszczający za niepełne spełnienie wymagań podstawowych,
- dostateczny przy pełnym spełnieniu wymagań podstawowych.

Wymagania ponadpodstawowe odpowiadają ocenom dobry i bardzo dobry, przy czym uczeń otrzymuje:

- dobry za niepełne spełnienie wymagań ponadpodstawowych (lub spełnienie ich na nieco obniżonym poziomie),
- bardzo dobry przy pełnym spełnieniu wymagań ponadpodstawowych.

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań podstawowych w stopniu stanowiącym minimalny próg zaliczenia.

Stopień celujący otrzymuje uczeń spełniający wymagania podstawowe i ponadpodstawowe, a także mający wyższe, ponadprogramowe umiejętności lub wiadomości.

O progu zaliczenia na poszczególne poziomy wymagań i o zakresie ich obniżenia (pozwalającym stwierdzić, że uczeń dane wymagania spełnia, choć w stopniu niepełnym) każdorazowo decyduje nauczyciel, uwzględniając potrzeby i możliwości uczniów, a także zakres pracy, stosowane narzędzie sprawdzania osiągnięć, czas pracy uczniów, trudność zadania itp.

Spełnienie wymagań ponadpodstawowych zakłada uprzednie spełnienie wymagań podstawowych. Uczeń kwalifikujący się do oceny dobry lub bardzo dobry musi spełniać całkowicie wymagania podstawowe, a także ponadpodstawowe w stopniu pełnym (bardzo dobry) lub niepełnym (dobry). Podobnie uczeń otrzymujący ocenę celujący – spełniać musi całkowicie wymagania podstawowe i ponadpodstawowe oraz poza nie wykraczać.

Uwaga: wymagania oznaczone gwiazdką (*) przewidziane są dla programu realizowanego w zakresie rozszerzonym.

Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
1. W ZAKRESIE CZYTANIA (ANALIZY I INTERPRETACJI) TEKSTÓW LITERACKICH I INNYCH DZIEŁ SZTUKI	
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● czyta ze zrozumieniem (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym); ● rozpoznaje treści dosłowne i ukryte dzieła; ● czyta głośno, wyraziście, z właściwą dykcją i intonacją; ● swoimi słowami opowiada (streszcza, parafrazuje) czytany utwór; ● określa tematykę, wątki i motywy; wskazuje główne wydarzenia i bohaterów; ● formułuje hipotezy interpretacyjne (*samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela) i uzasadnia je na podstawie analizy; ● *wskazuje dominantę kompozycyjną wiersza; ● określa podmiot liryczny i adresata utworu lirycznego; ● wyjaśnia tytuł utworu; ● określa styl i nastrój wiersza; ● rozpoznaje gatunek literacki i kompozycję utworu; ● wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i próbuje określać ich funkcję; ● wskazuje w wierszach stylizację i określa jej funkcję; ● *wskazuje główne cechy poetyki i określa ich funkcję (kreację podmiotu lirycznego i adresata, formę podawczą, sytuację liryczną, ukształtowanie języka artystycznego itp.); ● wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu; ● znajduje informacje o autorze i okolicznościach napisania wiersza; 	<p>Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● podejmuje samodzielną interpretację wiersza na podstawie jego analizy; ● *samodzielnie interpretuje czytane wiersze, odwołując się zarówno do ich treści, jak i poetyki; ● rozpoznaje znaki tradycji (judaistycznej, antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej itp.); ● *interpretuje wiersze współczesne w kontekście tradycji biblijnej, antycznej, średniowiecznej itp.; ● interpretuje wiersz, sytuując go w różnych kontekstach (np. historycznym, kulturowym, literackim); ● *wskazuje funkcję (ideową i kompozycyjną) aluzji literackiej i znaku kulturowego (np. biblijnego, antycznego); ● poszukuje samodzielnej odpowiedzi na pytanie, dlaczego twórcy różnych epok sięgają do postaci i motywów biblijnych; ● dostrzega wartości stylistyczne środków językowych (zwłaszcza słownikowych, słowotwórczych i frazeologicznych) występujących w wierszu; ● *rozpoznaje charakterystyczne dla danej epoki cechy języka i stylu czytanych utworów; ● określa funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów; ● przedstawia uniwersalny sens motywów biblijnych i mitologicznych wykorzystywanych przez poetów współczesnych; ● na podstawie czytanych utworów określa funkcję toposów antycznych i biblijnych w kulturze współczesnej; ● *wyjaśnia, dlaczego archetypy, mity i toposy greckie (śródziemnomorskie) są wspólnym językiem kultury

- wskazuje przybliżony czas powstania dzieła;
- dostrzega powiązania utworów z historią Polski i Europy;
- wskazuje różnice między prawdą

europejskiej;

- * porównuje antyczne, biblijne i współczesne rozumienie tragizmu ludzkiego losu;

historyczną i fikcją literacką;

- w czytanych utworach odnajduje echa poglądów filozoficznych;
- dostrzega obecność toposów antycznych i biblijnych oraz inne nawiązania kulturowe; określa ich sensy i symbolikę; rozpoznaje aluzje, znaki i symbole kulturowe;
- *w utworach poetów współczesnych odnajduje nawiązania kulturowe do tradycji antycznej, średniowiecznej, renesansowej, barokowej, oświeceniowej;
- dostrzega w utworze najważniejsze wartości charakterystyczne dla epoki, w której powstał;
- *rozpoznaje konwencję literacką dzieła i jego styl (np. renesansowy, barokowy);
- w czytanim utworze dostrzega pastisz, parodię, karykaturę;
- czyta utwory literackie i teksty publicystyczne ze zrozumieniem ich przesłania;
- nazywa wartości i postawy obecne w utworze;
- inspirowany czytаныmi utworami stawia pytania dotyczące ludzkiej egzystencji, problemów filozoficznych itp.;
- dostrzega sensy najistotniejsze w utworze, skupia się na nich;
- rozpoznaje podstawową funkcję dzieła (np. dydaktyczno-moralizatorską);
- podejmuje próbę odczytania obrazu, rzeźby, dzieła architektury – w kontekście epoki, z której pochodzą;
- porównuje utwory literackie i dzieła innych sztuk.

- *podejmuje rozważania na temat tradycji i dziedzictwa oraz ich roli w kształtowaniu się tożsamości narodu;
- *komentuje sposób odwoływania się poetów współczesnych do tradycji kulturowej;
- dostrzega dialogowość kultury;
- interpretuje dzieła sztuki reprezentujące różne style i konwencje (np. malarstwo romańskie, katedrę gotycką);
- *dostrzega strukturę artystyczną dzieła;
- rozpoznaje podstawowe wyróżniki kodu innych niż literackie dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł (np. plastycznych, teatralnych, filmowych).

**2. W ZAKRESIE CZYTANIA TEKSTU NIELITERACKIEGO
(POPULARNONAUKOWEGO, PUBLICYSTYCZNEGO, NAUKOWEGO, NP.
FILOZOFICZNEGO LUB TEORETYCZNLITERACKIEGO)**

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● czyta tekst ze zrozumieniem, tzn. rozumie znaczenia słów, zdań, akapitów, całości; ● wyodrębnia tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentu (np. akapitu); ● wskazuje wykorzystane (przywołane) w tekście argumenty; ● rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu; ● określa nadawcę i adresata tekstu; ● określa główną funkcję tekstu; ● rozpoznaje charakterystyczne cechy języka i stylu tekstu; ● nazywa najważniejsze środki językowe 	<p>Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu i określa jej funkcję; ● określa różne funkcje tekstu; ● określa, jaki jest związek języka i stylu tekstu z jego funkcją.
<p>występujące w tekście i określa ich funkcję;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● określa cechy gatunkowe tekstu (np. eseju, recenzji, reportażu); ● znajduje w tekście potrzebne informacje, odtwarza je i przetwarza (porządkuje, wykorzystuje do rozwiązania problemu, wskazuje przyczyny i skutki); ● odróżnia występujące w tekście informacje od opinii. 	
<p>3. W ZAKRESIE TWORZENIA WYPOWIEDZI PISEMNYCH</p>	

Uczeń:

- pisze dłuższy tekst, przestrzegając podstawowych zasad organizacji poznanych form wypowiedzi, a zwłaszcza: rozprawki, recenzji, referatu, interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu, sprawozdania;
- wprowadza w sposób celowy do swoich wypowiedzi podstawowe cechy tekstu popularnonaukowego lub publicystycznego;
- redaguje noty biograficzne wskazanych postaci (np. filozofów greckich, twórców renesansowych, współczesnych pisarzy i poetów);
- *redaguje krótką recenzję krytyczną i recenzję zachęcającą innych to lektury;
- *przedstawia różne fazy powstawania reportażu (zbieranie materiałów, rozmowy z ludźmi, poszukiwanie formuły tekstu itd.);
- *wyjaśnia, na czym polega specyfika pracy dziennikarza: prasowego, radiowego, telewizyjnego;
- *podejmuje próbę napisania reportażu na wskazany przez nauczyciela temat;
- *pisze sprawozdanie z debaty klasowej, oceniając argumentację własną i kolegów;
- samodzielnie sporządza przejrzyste notatki z lekcji i pracy własnej;
- dostosowuje formę do tematu wypowiedzi;
- opracowuje redakcyjnie tekst (wprowadza celową kolejność podawania informacji, dokonuje adiustacji tekstu, segmentuje go, wprowadza tytuły i śródtytuły, stosuje wyróżnienia graficzne);
- doskonali język, styl, kompozycję;
- poprawia błędy językowe i stylistyczne;
- zachowuje procedurę pisania pracy na temat literatury i kultury: gromadzi i selekcjonuje materiał, *hierarchizuje argumenty, formułuje hipotezy i wnioski;
- stosuje podstawowe terminy z historii

Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:

- redaguje własną wypowiedź zgodnie z cechami gatunku i zamierzoną funkcją tekstu;
- pisze pracę na wskazany temat, poprawnym językiem literackim, w formie dostosowanej do tematu, o wyrazistym zamyśle kompozycyjnym;
- pisze pracę na temat poznanych utworów literackich, uwzględniając konteksty kulturowe i filozoficzne oraz powiązania literackie;
- *formułuje własne hipotezy interpretacyjne (w związku z interpretacją wiersza);
- podejmuje próbę napisania eseju, *interpretacji porównawczej;
- określa, jakie są podstawowe cechy językowe i formalne eseju i tekstu naukowego;
- pisze własną, poprawnie zredagowaną recenzję ostatnio przeczytanej książki, obejrzanego filmu;
- *pisze reportaż na samodzielnie wybrany temat – ważny dla środowiska, w którym żyje;
- *zbiera materiały do reportażu, wykorzystując różne źródła informacji.

literatury, poetyki, teorii literatury i nauki o języku (a także niektóre najważniejsze terminy z zakresu sztuk pięknych);

- świadomie (celowo) streszcza, parafrazuje, cytuje, komentuje teksty, odróżniając te czynności od siebie;
- przekształca tekst pisany: skraca lub rozwija;
- formułuje i uzasadnia opinie;
- przedstawia (komentuje) własne przeżycia wynikające z kontaktów z literaturą i sztuką;
- pisze z dbałością o estetykę wypowiedzi;
- pisze przejrzystą, komunikatywną pracę na temat zagadnień związanych z kulturą antyku i Biblią, literaturą i kulturą średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia;
- *buduje dłuższą wypowiedź na temat wartości ideałów starożytnych dla współczesnego człowieka
- uzasadnia swoje sądy, odwołując się do różnych tekstów kultury;
- wykazuje się podstawową wiedzą o omawianych utworach, tekstach, gatunkach literackich, zjawiskach kulturowych etc.

4. W ZAKRESIE TWORZENIA WYPOWIEDZI USTNYCH

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● buduje kilkuzdaniową wypowiedź na wskazany temat – utrzymaną we właściwym stylu; ● tworzy wypowiedź stosowną i skuteczną: posługuje się polszczyzną literacką, używa językowych form grzecznościowych, unika agresywności i brutalizacji wypowiedzi; 18 ● zachowuje się właściwie pod względem językowym w różnych sytuacjach; wybiera środki językowe (przede wszystkim leksykalne i frazeologiczne) stosowne w danej sytuacji; ● uczestniczy w dialogu, dyskusji, debacie klasowej, broniąc swojego stanowiska; ● poprawnie buduje argumenty; ● dostrzega argumenty nieuczciwe i ich unika; ● *dostrzega elementy manipulacji językowej; ● publicznie zabiera głos, właściwie komponując wystąpienie i *stosując podstawowe zasady retoryczne; ● wypowiada swoje oceny i opinie np. na 	<p>Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ujmuje swoje sądy i przemyślenia w formę dłuższej, uporządkowanej wypowiedzi; ● uczestniczy w klasowym konkursie pięknego opowiadania; ● przedstawia zasady kultury dyskusji i je stosuje; ● wypowiada się na temat literatury i sztuki poznawanych epok w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny, *używając niektórych terminów i pojęć specjalistycznych; ● *wskazuje podstawowe rodzaje argumentów; ● wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z gimnazjum oraz nowe – z podręcznika i innych źródeł.
<p>temat etycznej strony wyborów, przed jakimi stoją bohaterowie utworu, lub wartości i atrakcyjności czytanych dzieł;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je; ● przedstawia własne refleksje i wnioski powstałe pod wpływem lektury poznanych utworów. 	
<p>5. W ZAKRESIE SAMOKSZTAŁCENIA</p>	

Uczeń:

- korzysta z podstawowych źródeł informacji: słowników (np. ortograficznego, poprawnej polszczyzny, języka polskiego, terminów literackich), różnych encyklopedii;
- korzysta z Internetu i innych elektronicznych źródeł informacji;
- znajduje w Internecie strony z potrzebnymi informacjami;
- sporządza poprawny opis bibliograficzny;
- *sporządza bibliografię źródeł, z których korzystał;
- czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury naukowej;
- czyta teksty, by znaleźć potrzebne informacje;
- znajduje, porządkuje i przetwarza wiadomości znalezione w czytanych mitach;
- notuje, sporządza plan odtwórczy, konspekt wypowiedzi własnej;
- korzysta z encyklopedii i tekstów źródłowych, pogłębiając wiedzę dotyczącą wskazanego zagadnienia;

Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:

- tworzy zestawy bibliograficzne na określony temat;
- sporządza przypisy;
- tworzy bazy danych;
- *czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki;
- *posługując się samodzielnie znalezionymi materiałami, wygłasza samodzielnie przygotowany referat (np. na temat genezy i znaczenia teatru w starożytnej Grecji, sztuki średniowiecza, renesansu); ilustruje go różnymi materiałami.

I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. KRÓLA KAZIMIERZA WIELKIEGO W BOCHNI

JĘZYK POLSKI PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW CZTEROLETNIEGO LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO NA PODBUDOWIE OŚMIOLETNIEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ.

• PODSTAWA PRAWNA

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz.562 i Nr 130, poz. 906, z późniejszymi zmianami)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458, z późniejszymi zmianami)
- Statut I Liceum Ogólnokształcącego im. Króla Kazimierza Wielkiego w Bochni.

• FORMY SPRAWDZANIA I OCENIANIA POSTĘPÓW W NAUCE

- Wypowiedzi ustne (np. odpowiedź z materiału bieżącego, referat, prezentacja, podsumowanie pracy w grupie, omówienie projektu, recytacja utworu literackiego).
- Obserwacja aktywności i zaangażowania ucznia podczas pracy na lekcji (np. udział w dyskusji, spontaniczne zabieranie głosu).
- Prace pisemne w różnej formie (np. badania wyników nauczania, zadania klasowe, sprawdziany wiadomości, kartkówki, sprawdziany rozumienia tekstu, wypracowania i zadania domowe, ćwiczenia, notatki w zeszycie przedmiotowym).
- Aktywność uczniów w różnego rodzaju związanych z przedmiotem zajęciach pozalekcyjnych (np. olimpiady i konkursy, zajęcia recytatorskie i teatralne, udział w przygotowaniu programów artystycznych, sesji naukowych, itp.).

• ZASADY OCENIANIA

- Różne formy pracy i aktywności ucznia są oceniane systematycznie w ciągu roku szkolnego.
- Oceny są jawne i mogą zostać wpisane do zeszytu przedmiotowego.
- Uczeń ma obowiązek prowadzenia zeszytu przedmiotowego, w którym odnotowuje tematy lekcji, sporządza notatki oraz zapisuje zadania domowe. Prowadzenie zeszytu może zostać ocenione przez nauczyciela.
- Odpowiedzi ustne z materiału bieżącego polegają na samodzielnym omówieniu przez ucznia wskazanego przez nauczyciela zagadnienia z zakresu trzech ostatnich tematów lekcyjnych oraz ewentualnie udzieleniu odpowiedzi na dodatkowe pytania. W przypadku lekcji powtórzeniowej odpowiedź obejmuje materiał zapowiedziany wcześniej przez nauczyciela.
- Kartkówka trwa nie dłużej niż 15 minut i obejmuje taki sam zakres bieżącego materiału jak w przypadku odpowiedzi ustnych. Kartkówka nie musi być wcześniej zapowiedziana, a pytania powinny być sformułowane tak, by uczeń miał możliwość udzielenia na nie wyczerpującej odpowiedzi w przewidzianym

czasie.

- Pisemny sprawdzian rozumienia tekstu nie musi być wcześniej zapowiadany.
- Pisemny sprawdzian wiadomości, zadanie klasowe, powtórzenie wiadomości są zapowiadane wcześniej zgodnie z zasadami określonym w wewnątrzszkolnym systemie oceniania (zob. *Statut szkoły*) i obejmują wskazany przez nauczyciela materiał (nieprzekraczający jednego działu programowego).
- Uczeń, który z powodu nieobecności w szkole nie uczestniczył w pisemnej formie sprawdzania wiadomości, zalicza obowiązujący do sprawdzianu materiał w terminie i formie, które ustala nauczyciel.

- Uczniowi, który poprawił ocenę niedostateczną ze sprawdzianu lub zadania klasowego, wpisuje się do dziennika lekcyjnego obojczy uzyskane przez niego oceny i uwzględnia się je przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej.
- Oceny: śródroczna oraz roczna uwzględniają wszystkie uzyskane przez ucznia oceny cząstkowe, z zachowaniem następującej hierarchii ich ważności:
- badanie wyników / oceny za wybitne osiągnięcia w Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego oraz w konkursach kuratorskich
- zadanie klasowe / sprawdzian powtórzeniowy
- odpowiedź ustna / sprawdzian rozumienia tekstu
- aktywność na lekcjach / referat / aktywność pozalekcyjna

• **SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DŁUŻSZEJ**

ODPOWIEDZI USTNEJ celujący

- jak na ocenę bdb oraz:
- dążenie do erudycyjności wypowiedzi
- wyjście poza treści programowe
- cytowanie, przytaczanie, powoływanie się na sądy i opinie autorytetów
- oryginalna forma, funkcjonalna wobec tematu

bardzo dobry

- zagadnienie omówione w sposób pełny, pogłębiony,
- uczeń zna, dobrze rozumie i obszernie przedstawia materiał (fakty, pojęcia, utwory, zagadnienia, w ścisłym związku z tematem
- wykorzystanie kontekstów
- samodzielne kojarzenie faktów i informacji, wyciąganie wniosków
- ocenianie, wartościowanie
- poprawnie budowane argumenty odnoszone do omawianych tekstów kultury
- przemyślana kompozycja wypowiedzi
- wyraźnie zaznaczony punkt wyjścia i rozwijanie myśli w logiczny, konsekwentny sposób
- przejrzystość i czytelność wyводу
- zamknięcie wypowiedzi wnioskami
- próby nadania wypowiedzi oryginalnej formy, funkcjonalnej wobec tematu
- uczeń przestrzega zasad poprawności języka mówionego w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni
- przestrzega zasad etykiety językowej
- posługuje się bogatym słownictwem, stosuje terminologię właściwą dla omawianego zagadnienia

dobry

- temat omówiony w sposób wyczerpujący, wykorzystane ważne wiadomości
- przedstawianie tekstów w sposób problemowy
- materiał rzeczowy dobierany trafnie, interpretowany
- wypowiedź zorganizowana, z wyraźnie zaznaczonym wstępem (punktem wyjścia, tezą itp.) i uporządkowanym rozwinięciem
- widoczne dążenie do porządkowania i scalania informacji
- wypowiedź w miarę płynna, komunikatywna
- styl poprawny, zgodny z sytuacją komunikacyjną
- język na ogół zgodny z normą polszczyzny mówionej (przeważnie poprawny w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i komentowany prawidłowo)
- uzasadnianie sądów i stwierdzeń na podstawie utworów literackich i innych tekstów kultury
- prezentowane zagadnienia (fakty, teksty, postacie itp.) mają ścisły związek z tematem
- w wypowiedzi pojawiają się poprawnie zbudowane argumenty
- zróżnicowane słownictwo, stosowanie terminologii związanej z zagadnieniem
- uczeń stara się przestrzegać etykiety językowej i stosuje środki językowe typowe dla określonej formy wypowiedzi ustnej (np. przemawianie, przekonywanie, zwracanie się do rozmówcy)
- stosowanie środków językowych podkreślających własne sądy i opinie
- sygnalizowanie przytaczania zdań (opinii, sądów) cudzych

dostateczny

- uczeń w większości zna, rozumie i przedstawia informacje związane z tematem
- prawidłowo lokalizuje utwory i postacie
- wyjaśnia terminy i pojęcia w sposób odtwórczy, lecz własnymi słowami
- podejmuje próbę interpretowania omawianych tekstów kultury
- stara się uzasadniać własne sądy i opinie
- stwierdzenia odnosi do konkretnych utworów
- popełnia drobne błędy rzeczowe, odchodzi od tematu
- wypowiedź krótka, ale zawierająca kluczowe dla zagadnienia informacje
- wypowiedź na ogół uporządkowana
- uczeń stara się zachować logiczną kolejność przedstawiania wiadomości
- styl na ogół poprawny, adekwatny do sytuacji komunikacyjnej; dopuszczalne błędy
- niezbyt bogate, ale wystarczające słownictwo
- dopuszczalne błędy językowe: składniowe, frazeologiczne
- posługiwanie się terminologią niezbędną do omówienia tematu

dopuszczający

- uczeń przedstawia podstawowe informacje (zagadnienia, utwory, postacie, terminy)
- wyjaśnia pojęcia w sposób odtwórczy i niepełny
- potrafi przedstawić temat przynajmniej w 50%
- dopuszczalne błędy rzeczowe i odchodzenie od tematu
- wypowiedź krótka, fragmentaryczna
- uczeń przedstawia fakty, postacie, teksty itp. w dowolnej, często przypadkowej kolejności, jednak w sposób niezakłócający zrozumiałości wypowiedzi
- uczeń stara się mówić polszczyzną oficjalną
- stara się zachować styl adekwatny do sytuacji komunikacyjnej
- dopuszczalne błędy językowe w stopniu niezakłócającym komunikatywności wypowiedzi
- słownictwo ubogie

• **PROCENTOWY PRZELICZNIK PUNKTÓW NA OCENY (DOTYCZY DŁUŻSZYCH WYPOWIEDZI PISEMNYCH, SPRAWDZIANÓW ORAZ TESTÓW)**

Procent punktów	Ocena
95-100	celujący
85-94	bardzo dobry
70-84	dobry
55-69	dostateczny
40-54	dopuszczający

• **WYMAGANIA OGÓLNE STANOWIĄCE PODSTAWĘ WYSTAWIANIA OCEN ŚRÓDROCZNYCH I KOŃCOWOROCZNYCH.**

W przelżeniu na stopnie szkolne wymagania podstawowe odpowiadają ocenom: dopuszczający i dostateczny, przy czym uczeń otrzymuje:

- dopuszczający za niepełne spełnienie wymagań podstawowych,
- dostateczny przy pełnym spełnieniu wymagań podstawowych.

Wymagania ponadpodstawowe odpowiadają ocenom dobry i bardzo dobry, przy czym uczeń otrzymuje:

- dobry za niepełne spełnienie wymagań ponadpodstawowych (lub spełnienie ich na nieco obniżonym poziomie),
- bardzo dobry przy pełnym spełnieniu wymagań ponadpodstawowych.

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań podstawowych w stopniu stanowiącym minimalny próg zaliczenia.

Stopień celujący otrzymuje uczeń spełniający wymagania podstawowe i ponadpodstawowe, a także mający wyższe, ponadprogramowe umiejętności lub wiadomości.

O progu zaliczenia na poszczególne poziomy wymagań i o zakresie ich obniżenia (pozwalającym stwierdzić, że uczeń dane wymagania spełnia, choć w stopniu niepełnym) każdorazowo decyduje nauczyciel, uwzględniając potrzeby i możliwości uczniów, a także zakres pracy, stosowane narzędzie sprawdzania osiągnięć, czas pracy uczniów, trudność zadania itp.

Spełnienie wymagań ponadpodstawowych zakłada uprzednie spełnienie wymagań podstawowych. Uczeń kwalifikujący się do oceny dobry lub bardzo dobry musi spełniać całkowicie wymagania podstawowe, a także ponadpodstawowe w stopniu pełnym (bardzo dobry) lub niepełnym (dobry). Podobnie uczeń otrzymujący ocenę celujący – spełniać musi całkowicie wymagania podstawowe i ponadpodstawowe oraz poza nie wykraczać.

Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
1. W ZAKRESIE CZYTANIA (ANALIZY I INTERPRETACJI) TEKSTÓW LITERACKICH I INNYCH DZIEŁ SZTUKI	

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym);
- rozpoznaje treści dosłowne i ukryte dzieła;
- czyta głośno, wyraziście, z właściwą dykcją i intonacją;
- swoimi słowami opowiada (streszcza, parafrazuje) czytany utwór;
- określa tematykę, wątki i motywy; wskazuje główne wydarzenia i bohaterów;
- formułuje hipotezy interpretacyjne (*samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela) i uzasadnia je na podstawie analizy;
- *wskazuje dominantę kompozycyjną wiersza;
- określa podmiot liryczny i adresata utworu lirycznego;
- wyjaśnia tytuł utworu;
- określa styl i nastrój wiersza;
- rozpoznaje gatunek literacki i kompozycję utworu;
- wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i próbuje określać ich funkcję;
- wskazuje w wierszach stylizację i określa jej funkcję;
- *wskazuje główne cechy poetyki i określa ich funkcję (kreację podmiotu lirycznego i adresata, formę podawczą, sytuację liryczną, ukształtowanie języka artystycznego itp.);
- wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu;
- znajduje informacje o autorze i okolicznościach napisania wiersza;
- wskazuje przybliżony czas powstania dzieła;
- dostrzega powiązania utworów z historią Polski i Europy;
- wskazuje różnice między prawdą

Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:

- podejmuje samodzielną interpretację wiersza na podstawie jego analizy;
- *samodzielnie interpretuje czytane wiersze, odwołując się zarówno do ich treści, jak i poetyki;
- rozpoznaje znaki tradycji (judaistycznej, antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej itp.);
- *interpretuje wiersze współczesne w kontekście tradycji biblijnej, antycznej, średniowiecznej itp.;
- interpretuje wiersz, sytuując go w różnych kontekstach (np. historycznym, kulturowym, literackim);
- *wskazuje funkcję (ideową i kompozycyjną) aluzji literackiej i znaku kulturowego (np. biblijnego, antycznego);
- poszukuje samodzielnej odpowiedzi na pytanie, dlaczego twórcy różnych epok sięgają do postaci i motywów biblijnych;
- dostrzega wartości stylistyczne środków językowych (zwłaszcza słownikowych, słowotwórczych i frazeologicznych) występujących w wierszu;
- *rozpoznaje charakterystyczne dla danej epoki cechy języka i stylu czytanych utworów;
- określa funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów;
- przedstawia uniwersalny sens motywów biblijnych i mitologicznych wykorzystywanych przez poetów współczesnych;
- na podstawie czytanych utworów określa funkcję toposów antycznych i biblijnych w kulturze współczesnej;
- *wyjaśnia, dlaczego archetypy, mity i toposy greckie (śródziemnomorskie) są wspólnym językiem kultury europejskiej;
- *porównuje antyczne, biblijne i współczesne rozumienie tragizmu ludzkiego losu;

<p>historyczną i fikcją literacką;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w czytanych utworach odnajduje echa poglądów filozoficznych; • dostrzega obecność toposów antycznych i biblijnych oraz inne nawiązania kulturowe; określa ich sensy i symbolikę; rozpoznaje aluzje, znaki i symbole kulturowe; • *w utworach poetów współczesnych odnajduje nawiązania kulturowe do tradycji antycznej, średniowiecznej, renesansowej, barokowej, oświeceniowej; • dostrzega w utworze najważniejsze wartości charakterystyczne dla epoki, w której powstał; • *rozpoznaje konwencję literacką dzieła i jego styl (np. renesansowy, barokowy); • w czytanych utworze dostrzega pastisz, parodię, karykaturę; • czyta utwory literackie i teksty publicystyczne ze zrozumieniem ich przesłania; • nazywa wartości i postawy obecne w utworze; • inspirowany czytаныmi utworami stawia pytania dotyczące ludzkiej egzystencji, problemów filozoficznych itp.; • dostrzega sensy najistotniejsze w utworze, skupia się na nich; • rozpoznaje podstawową funkcję dzieła (np. dydaktyczno-moralizatorską); • podejmuje próbę odczytania obrazu, rzeźby, dzieła architektury – w kontekście epoki, z której pochodzą; • porównuje utwory literackie i dzieła innych sztuk. 	<ul style="list-style-type: none"> • *podejmuje rozważania na temat tradycji i dziedzictwa oraz ich roli w kształtowaniu się tożsamości narodu; • *komentuje sposób odwoływania się poetów współczesnych do tradycji kulturowej; • dostrzega dialogowość kultury; • interpretuje dzieła sztuki reprezentujące różne style i konwencje (np. malarstwo romańskie, katedrę gotycką); • *dostrzega strukturę artystyczną dzieła; • rozpoznaje podstawowe wyróżniki kodu innych niż literackie dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł (np. plastycznych, teatralnych, filmowych).
<p>2. W ZAKRESIE CZYTANIA TEKSTU NIELITERACKIEGO (POPULARNONAUKOWEGO, PUBLICYSTYCZNEGO, NAUKOWEGO, NP. FILOZOFICZNEGO LUB TEORETYCZNO LITERACKIEGO)</p>	

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst ze zrozumieniem, tzn. rozumie znaczenia słów, zdań, akapitów, całości; • wyodrębnia tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentu (np. akapitu); • wskazuje wykorzystane (przywołane) w tekście argumenty; • rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu; • określa nadawcę i adresata tekstu; • określa główną funkcję tekstu; • rozpoznaje charakterystyczne cechy języka i stylu tekstu; • nazywa najważniejsze środki językowe 	<p>Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu i określa jej funkcję; • określa różne funkcje tekstu; • określa, jaki jest związek języka i stylu tekstu z jego funkcją.
<p>występujące w tekście i określa ich funkcję;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa cechy gatunkowe tekstu (np. eseju, recenzji, reportażu); • znajduje w tekście potrzebne informacje, odtwarza je i przetwarza (porządkuje, wykorzystuje do rozwiązania problemu, wskazuje przyczyny i skutki); • odróżnia występujące w tekście informacje od opinii. 	
<p>3. W ZAKRESIE TWORZENIA WYPOWIEDZI PISEMNYCH</p>	

Uczeń:

- pisze dłuższy tekst, przestrzegając podstawowych zasad organizacji poznanych form wypowiedzi, a zwłaszcza: rozprawki, recenzji, referatu, interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu, sprawozdania;
- wprowadza w sposób celowy do swoich wypowiedzi podstawowe cechy tekstu popularnonaukowego lub publicystycznego;
- redaguje noty biograficzne wskazanych postaci (np. filozofów greckich, twórców renesansowych, współczesnych pisarzy i poetów);
- *redaguje krótką recenzję krytyczną i recenzję zachęcającą innych to lektury;
- *przedstawia różne fazy powstawania reportażu (zbieranie materiałów, rozmowy z ludźmi, poszukiwanie formuły tekstu itd.);
- *wyjaśnia, na czym polega specyfika pracy dziennikarza: prasowego, radiowego, telewizyjnego;
- *podejmuje próbę napisania reportażu na wskazany przez nauczyciela temat;
- *pisze sprawozdanie z debaty klasowej, oceniając argumentację własną i kolegów;
- samodzielnie sporządza przejrzyste notatki z lekcji i pracy własnej;
- dostosowuje formę do tematu wypowiedzi;
- opracowuje redakcyjnie tekst (wprowadza celową kolejność podawania informacji, dokonuje adiustacji tekstu, segmentuje go, wprowadza tytuły i śródtytuły, stosuje wyróżnienia graficzne);
- doskonali język, styl, kompozycję;
- poprawia błędy językowe i stylistyczne;
- zachowuje procedurę pisania pracy na temat literatury i kultury: gromadzi i selekcjonuje materiał, *hierarchizuje argumenty, formułuje hipotezy i wnioski;
- stosuje podstawowe terminy z historii

Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:

- redaguje własną wypowiedź zgodnie z cechami gatunku i zamierzoną funkcją tekstu;
- pisze pracę na wskazany temat, poprawnym językiem literackim, w formie dostosowanej do tematu, o wyrazistym zamyśle kompozycyjnym;
- pisze pracę na temat poznanych utworów literackich, uwzględniając konteksty kulturowe i filozoficzne oraz powiązania literackie;
- *formułuje własne hipotezy interpretacyjne (w związku z interpretacją wiersza);
- podejmuje próbę napisania eseju, *interpretacji porównawczej;
- określa, jakie są podstawowe cechy językowe i formalne eseju i tekstu naukowego;
- pisze własną, poprawnie zredagowaną recenzję ostatnio przeczytanej książki, obejrzanego filmu;
- *pisze reportaż na samodzielnie wybrany temat – ważny dla środowiska, w którym żyje;
- *zbiera materiały do reportażu, wykorzystując różne źródła informacji.

literatury, poetyki, teorii literatury i nauki o języku (a także niektóre najważniejsze terminy z zakresu sztuk pięknych);

- świadomie (celowo) streszcza, parafrazuje, cytuje, komentuje teksty, odróżniając te czynności od siebie;
- przekształca tekst pisany: skraca lub rozwija;
- formułuje i uzasadnia opinie;
- przedstawia (komentuje) własne przeżycia wynikające z kontaktów z literaturą i sztuką;
- pisze z dbałością o estetykę wypowiedzi;
- pisze przejrzystą, komunikatywną pracę na temat zagadnień związanych z kulturą antyku i Biblią, literaturą i kulturą średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia;
- *buduje dłuższą wypowiedź na temat wartości ideałów starożytnych dla współczesnego człowieka
- uzasadnia swoje sądy, odwołując się do różnych tekstów kultury;
- wykazuje się podstawową wiedzą o omawianych utworach, tekstach, gatunkach literackich, zjawiskach kulturowych etc.

4. W ZAKRESIE TWORZENIA WYPOWIEDZI USTNYCH

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • buduje kilkuzdaniową wypowiedź na wskazany temat – utrzymaną we właściwym stylu; • tworzy wypowiedź stosowną i skuteczną: posługuje się polszczyzną literacką, używa językowych form grzecznościowych, unika agresywności i brutalizacji wypowiedzi; 18 • zachowuje się właściwie pod względem językowym w różnych sytuacjach; wybiera środki językowe (przede wszystkim leksykalne i frazeologiczne) stosowne w danej sytuacji; • uczestniczy w dialogu, dyskusji, debacie klasowej, broniąc swojego stanowiska; • poprawnie buduje argumenty; • dostrzega argumenty nieuczciwe i ich unika; • *dostrzega elementy manipulacji językowej; • publicznie zabiera głos, właściwie komponując wystąpienie i *stosując podstawowe zasady retoryczne; • wypowiada swoje oceny i opinie np. na 	<p>Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ujmuje swoje sądy i przemyślenia w formę dłuższej, uporządkowanej wypowiedzi; • uczestniczy w klasowym konkursie pięknego opowiadania; • przedstawia zasady kultury dyskusji i je stosuje; • wypowiada się na temat literatury i sztuki poznawanych epok w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny, *używając niektórych terminów i pojęć specjalistycznych; • *wskazuje podstawowe rodzaje argumentów; • wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z gimnazjum oraz nowe – z podręcznika i innych źródeł.
<p>temat etycznej strony wyborów, przed jakimi stoją bohaterowie utworu, lub wartości i atrakcyjności czytanych dzieł;</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je; • przedstawia własne refleksje i wnioski powstałe pod wpływem lektury poznanych utworów. 	
<p>5. W ZAKRESIE SAMOKSZTAŁCENIA</p>	

Uczeń:

- korzysta z podstawowych źródeł informacji: słowników (np. ortograficznego, poprawnej polszczyzny, języka polskiego, terminów literackich), różnych encyklopedii;
- korzysta z Internetu i innych elektronicznych źródeł informacji;
- znajduje w Internecie strony z potrzebnymi informacjami;
- sporządza poprawny opis bibliograficzny;
- *sporządza bibliografię źródeł, z których korzystał;
- czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury naukowej;
- czyta teksty, by znaleźć potrzebne informacje;
- znajduje, porządkuje i przetwarza wiadomości znalezione w czytanych mitach;
- notuje, sporządza plan odtwórczy, konspekt wypowiedzi własnej;
- korzysta z encyklopedii i tekstów źródłowych, pogłębiając wiedzę dotyczącą wskazanego zagadnienia;

Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:

- tworzy zestawy bibliograficzne na określony temat;
- sporządza przypisy;
- tworzy bazy danych;
- *czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki;
- *posługując się samodzielnie znalezionymi materiałami, wygłasza samodzielnie przygotowany referat (np. na temat genezy i znaczenia teatru w starożytnej Grecji, sztuki średniowiecza, renesansu); ilustruje go różnymi materiałami.

